Zastánce pro Rút a Noemi

Původ materiálu
Martina Zuštinová
Pořadí v lekci
43

Téma

Bůh je věrný. Rút jde svou cestou, která neodpovídá tomu, jak vyrostla. Své štěstí najde v cizině, kam ji dovede věrný Bůh. Ten jí dá jídlo a nakonec i muže a dítě. (Ale také téma minulé hodiny solidarita s cizinci stále aktuální. Tuto hodinu možno dále prohloubit.)

Cíle

- Děti se mají vcítit do toho, jaké to je být chudý a mít hlad.
- Děti si mají uvědomit, že vše, co dostáváme, dostáváme od Pána Boha.
- Děti mají slyšet ujištění o tom, že je Bůh věrný a vede nás dobře životem, i když někdy máme hlad nebo se nám nedaří dobře. Bůh se o nás stará.
- Můžeme také mluvit s dětmi o zármutku a ztrátě. Děti se vcítí do Noemi, která toho tolik ztratila a vzpomenou si na své ztráty.

43.1 Pro učitele

Biblický text: Rut 2–4

43.1.1 Výkladové poznámky

- **Betlém se pro ženy stává skutečně „domem chleba“.** Ovšem především díky tomu, že Rút projevuje rozhodnost a vynalézavost při získávání obživy i při setkání s Boazem. Že to Rút v Betlémě nijak lehké neměla, napovídá i to, že o ní všichni mluví jako o „té cizince, té Moabce“ (2,6). Teprve Boaz (Bóz) ji přijímá do společenství Božího lidu — tím, když ji — cizinku (2,10) pozve do „kolektivu svých pracovníků“ a především ke společenství stolu (2,14).
- **Levirátní manželství:** Příbuzný se ujal vdovy, vzal si ji za manželku, aby zesnulému porodila potomka. Zastánce má povinnost pomáhat a ochraňovat — vykoupit bratra, který se pro dluhy dostal do vězení či do otroctví, koupit zpět pole a zděděný majetek, který byl prodán z nouze, pomstít křivdy i vraždu, případně se i oženit s vdovou po svém

bratru (Gn 38,6–8; Dt 25,5–10; Lv 25,25.47–49; Jr 32,8–12).

- **Sběr klasů:** Paběrkovat na polích a zahradách zaručovalo ustanovení zákona (Lv 19,9; 23,22; Dt 24,19) všem opuštěným, chudým, bezdomovcům i přivandrovalcům.
- **Zápas Rút o nalezení plnohodnotného místa v Božím lidu** dostává stále konkrétnější a dramatičtější kontury. Od přizvání ke „společenství obživy“ (2,8) přes „společenství stolu“ (2,14) až po „společenství lože“ (3,10). Přestože je jednání Rut poměrně nekonvenční, i tuto pasáž můžeme zařadit – zvlášť, když dětem připomeneme příběhy praotců a co to v nich znamenalo být obdarován potomstvem. Dokud však Rút nebude obdarována synem, nemá plnohodnotný podíl na „mesiášském směřování“ Izraele. Když vlezla Boazovi pod peřinu v noci, kdy očekával sen či vidění od Boha, stala se pro něj „ztělesněným snem“. Erotické motivy se tu snoubí s nenápadnou ironizací mužské (tj. náboženské) nadřazenosti. Rút projeví nekonvenční odvahu a očekávání víry. Však je její pra–pra–pratchýní Támar (Rt 4,12 viz Gn 38). A obě se — ještě spolu s nevěstkou Rachab — ocitají jako svědkyně mesiášské víry v Ježíšově rodokmenu!

43.1.2 Odkazy

Ridzoňová, Lenka — Macek, Ondřej — Turecká, Jana: *O lidech, cestách, Pánu Bohu a jedné mluvící oslici.* Praha: Synodní rada ČCE, 2014.

Vries, Tinie de: *Tím vše začíná.* Amsterdam: Nederlandsche Zondagsschool Vereeniging, 1989; **Rút a Boaz**, str. 80nn.

Odkazy na starší katechetické přípravky, pracovní listy, obrázky a další materiály použité v této úloze najdete na adrese http://goo.gl/xyVsjW, pod číslem úlohy (43).

43.2 Pro děti

43.2.1 Předškolní děti

Převyprávění jsou např. v knížkách **Tím vše začíná** (i s písničkou), a **O lidech, cestách, Pánu Bohu a jedné mluvící oslici** (viz 43.1.3 Odkazy).

43.2.2 Mladší školní děti

Opakujeme příběh z minulé hodiny. Pomocí tří obrázků necháme děti vyprávět. Pamatujete si, o čem jsme si povídali minule? (Obrázky viz odkazy.)

Ptáme se: Měl jsi již někdy opravdový hlad? Co bys dělal, kdybys neměl nic k jídlu?

Pokud byste se soustředili na téma ztráty blízkých a jistot a na Boží péči, můžete začít jinými otázkami: Jak se vyrovnáváš se ztrátou? Umřel ve tvé rodině někdo? Byl jsi už někdy na pohřbu? Jak ses tam cítil? Když nám někdo umře, neznamená to, že by nás Pán Bůh neměl rád. I dál nás povede životem a naše srdce po čase zahojí. Pojďme si poslechnout, jak to bylo s Noemi a Rút dál.

(Vyznačené texty můžete využít pro rozhovor s dětmi během vyprávění.)

Minule jsme Noemi a Rút doprovodili na jejich cestě z Moábu zpátky do Betléma.

Noemi zde stále ještě měla své známé, ti ji ale sotva poznávali. „Jsi to opravdu ty, Noemi?“ ptali se jí. „Ano, jsem to já.“ Odpovídala Noemi. „Ale už mi tak neříkejte, už se nechci jmenovat Noemi. Vracím se z ciziny s prázdnýma rukama. Bůh mi vzal to nejdůležitější, co jsem v životě měla. Muže a oba syny. Cítím vůči Bohu hořkost. Říkejte mi raději Mara, to znamená hořká.“

Noemi byla zpátky doma. Našla svůj starý domeček, jenže byl celý prázdný a pustý. Její políčka byla plná bodláčí, protože se o ně tak dlouho nikdo nestaral. Byl to bezútěšný pohled. Noemi i Rút byly vdovy, to znamená, že jim umřeli jejich manželé. Neměl se o ně kdo starat. Neměl kdo jít hledat práci, nebyl, kdo by vydělával peníze, kdo by šel pracovat na pole nebo kdo by opravil doma rozbité dveře. Ženy samotné to mají těžké i dneska, ale dřív byl pro ně život obzvlášť těžký. Nebyla pro ně práce. A tak Rút přemýšlela, jak získat obživu. A tu dostala nápad. „Právě je sklizeň ječmene. Půjdu na pole. Půjdu a budu s ostatními ženami sbírat klasy, které tam na poli po žencích zůstanou.“

Tomu se říká paběrkovat. V Izraeli to bylo dokonce dané zákonem. Majitelé polí nesměli svá pole sklízet až ke kraji. Na kraji mělo zůstat trochu obilí neposečeného pro chudé lidi, aby i ti našli něco k jídlu. Kromě toho mohli chudí lidé jít za ženci a sbírat to, co spadlo na zem. Nebylo toho mnoho, když si představíte, kolik klasů a zrní bychom potřebovali na jeden bochník chleba.

Noemi ale odpověděla. „Rút, jsi si jistá? To dělají ti nejchudší lidé.“ Ale Rút trvala na svém. „Ano, milá Noemi, my přece jsme nejchudší.“ „Jenže to je nebezpečné,“ varovala ji Noemi. „Co když si na tebe budou ženci dovolovat? Neznají tě. Mohou být na tebe zlí.“ Ale Rút se už rozhodla. „Neboj se Noemi, dám na sebe pozor.“

Noemi už pracovat na poli nemohla, byla stará. A tak vzala Rút osud svůj i Noemi do svých rukou. Byla v cizí zemi, ve které se na ni lidé dívali jako na cizinku. Nikdo ji tu neznal. A přesto se vydala na pole. Bylo to cizí pole a na něm cizí ženci. Rút ale přesto věřila, že to dopadne dobře. Že jí Pán Bůh pomůže. A on to udělal a byl s Rút.

(Zpakujte téma solidarity a přátelství k cizincům z minulé úlohy. Nyní nové motivy, Rút je odvážná a pracovitá.)

A tak Rút našla pole, na kterém právě probíhala žeň a začala chodit za ženci a sbírat obilí, které leželo na zemi. Někteří ženci na ni byli oškliví a pokřikovali na ni. Ale ona si toho nevšímala a dál sbírala klasy spadlé na zem. Pán Bůh to zařídil tak, že Rút našla právě pole, které patřilo příbuznému Noemi, jmenoval se Boaz. Rút to ale nevěděla. Celé ráno a dopoledne pilně sbírala.

Kolem poledne se na pole zajel podívat i Boaz. Když viděl Rút, zeptal se ženců: „Kdo je ta cizí dívka?“ A oni mu vyprávěli: „To nevíš? To je přece ta Moábka, která se vrátila s Noemi.“ „Pracuje tu pilně, už od rána. Nevšímá si druhých, ani těch, kteří po ní pokřikují a smějí se jí.“ To řekl Boazovi správce, který na žně dohlížel.

Boaz vzal trochu vody, kterou pro žence na pole přivezl a zanesl ji Rút, aby se napila. „Musíš mít jistě žízeň. Neboj se, na mých polích můžeš sbírat klasy, jak budeš potřebovat.“ Ujistil Boaz Rút. „Přijď sem každý den, můžeš sem chodit po dobu celé sklizně. A když budeš mít žízeň, vezmi si vodu, která je zde připravena pro ostatní pracovníky.“ Rút se podivila. „Čím jsem si zasloužila, že jsi ke mně tak milý?“ zeptala se. „Jsem přece jen cizinka a ty mě vůbec neznáš.“ Boaz jí odpověděl: „Slyšel jsem, že jsi pilně pracovala a že se nestaráš jen sama o sebe, ale že pomáháš i Noemi. Bůh ti to oplatí, že jsi tak milá a starostlivá.“

Minule jsme mluvili o tom, že je Bůh věrný, že je s námi, když se nám daří dobře, ale i když se nám daří špatně. A teď Bůh vedl Rút tak, aby našla pole, na kterém ji nevyženou, aby našla dost jídla pro sebe a Noemi. Bůh ví, co je pro nás dobré. A pomáhá nám, i když to třeba není hned vidět. Teď se ale Rút zastal a pomohl jí, jak to slibuje v Bibli.

Boaz pak pozval Rút, aby si sedla k ostatním a poobědvala s ostatními pracovníky. K jídlu měli chléb a pražená semínka. Rút moc chutnalo, už měla hlad. Nesnědla ale všechno a část jídla si dala do kapsy, aby ho mohla doma dát Noemi. Rút nemyslela jen na sebe. Myslela i na svou starou tchyni Noemi, která na ni čekala doma.

Pak pracovala Rút dál až do večera. Večer vzala všechny klasy a vyklepala z nich zrní. To posbírala do šátku a vydala se domů k Noemi. Měla tolik zrní, že se jí až proneslo. Když přišla domů, už ji bolely ruce. Ale hned šťastně Noemi vyprávěla o tom, co ten den všechno zažila. „Noemi poslouchej, to bylo úžasné! Sbírala jsem pro nás obilí a byla jsem na poli, které patří takovému milému a přátelskému muži. Dokonce mi dal napít vody a dal mi i něco k jídlu. Podívej, přinesla jsem i tobě!“ Noemi se podivovala, tohle vlídné přijetí nečekala. „A na kterém poli jsi vlastně sbírala, dcero moje?“ zeptala se Rút. „Ten muž, kterému pole patří, se jmenuje Boaz,“ odpověděla Rút. „A řekl mi, že mohu kdykoliv zase přijít!“

„Milá Rút, to Bůh tě zavedl zrovna na toto pole, které patří našemu příbuznému!“ zvolala Noemi. Měla velikou radost. A v duchu žehnala Boazovi za jeho přátelství a vlídnost.

Rút chodila na Boazova pole dál po celou dobu sklizně. Každý den pilně pracovala, až měly s Noemi malou zásobu zrní, umlely a měly dost mouky. Mohly si oddechnout, v dohledné době nebudou trpět hlady.

Jedné noci slyšely obě ženy hudbu. Noemi pohlédla na Rút. Jistě by se chtěla jít s ostatními poveselit. Oslavit šťastnou sklizeň a bohatou úrodu. Noemi záleželo na tom, aby byla Rút zase šťastná a našla si dobrého manžela. A tak jí poradila: „Rút, jdi na mlat, tam kde se teď veselí muži. Počkej, až budou spát a pak si lehni na místo, kde bude spát Boaz. Lehni si mu k nohám. Tak dáš najevo, že jsi mu věrná a pak nechť se děje vůle Boží.“

Rút poslušně šla a udělala to všechno tak, jak jí poradila Noemi. Počkala, až půjdou všichni spát a pak po tmě vyhledala místo, kde na slámě spal Boaz. A lehla si k němu. To Boaze probudilo. Říkal si: „Co se to děje, nějak mi fouká na nohy, jako by mi je někdo odkryl!“ A tu vidí, že mu u nohou leží žena. Zeptal se jí: „Kterápak ty jsi?“ A Rút mu řekla své jméno. Boaz se té noci do Rút zamiloval a rozhodl se, že si ji vezme za ženu. Ve starém Izraeli by měl ale právo vzít si Rút ještě jeden příbuzný Noemi. Kdyby chtěl koupit Noemino pole, mohl si vzít Rút za ženu a to pole od Noemi odkoupit. A tak se druhý den vydal Boaz do brány města, kde se scházívala rada starších a kde se uzavíraly všechny soudy a obchody. Tady na tom místě se Boaz zeptal, zda někdo chce koupit Noemino dlouho neobdělávané pole. Jeden takový muž se našel, ale byl starý, a když zjistil, že by si s polem musel vzít i Rút a postarat se o ni, tak si to rychle rozmyslel. A tak Noemino pole koupil Boaz a Rút si vzal za ženu. Byli spolu moc šťastní a po nějakém čase se jim narodil syn Obéd. Jeho jméno znamená Služebník Boží. A tak se stala Noemi babičkou, tak, jak si to dlouho přála. A všichni byli šťastní, věděli, že jim Pán Bůh požehnal.

43.2.3 Starší školní děti

Opakovací kvíz nebo hledání odpovědí v textu můžeme hrát i jako soutěž — sbíráme klasy (za každou správnou odpověď dostane skupina nebo jednotlivec namalovaný klas, kdo jich nasbírá nejvíc, vyhrává).

1. Co se stalo v Izraeli, že musela Noemi s rodinou opustit Betlém? *(Bída, hlad, neúroda.)*
2. Co rozhodl manžel Noemi Elímelech, když nastal v jeho domově hlad? *(Že vezme svou rodinu a odstěhuje se s ní do sousední země Moábu.)*
3. Jak se jim tam dařilo? *(Zpočátku dobře, měli bydlení, Elímelech našel práci.)*
4. Co se stalo Elímelechovi po deseti letech? *(Umřel.)*
5. Jak to bylo dál, co dělali jeho synové? *(Oženili se.)*

6. Co se stalo nedlouho po jejich svatbě? *(Kiljon a Machlon umřeli.)*
7. Co pak udělala Noemi? *(Rozhodla se vrátit zpátky do Betléma.)*
8. Co udělali Orpa a Rút? *(Orpa se vrátila ke své rodině a zůstala v Moábu, Rút šla s Noemi do Betléma.)*
9. Co dělala Rút v Betlémě? *(Vydala se na pole sbírat klasy po žni.)*
10. Na čí pole ji zavedl Bůh? *(Na Boazovo pole.)*
11. Co řekl Boaz Rút? *(Zůstaň na mém poli, napij se vody a jez s mými pracovníky.)*
12. Jak se jmenoval syn Rút a Boaze? *(Obéd)*

Rozhovor

Vzpomenete si na chvíle, kdy Pán Bůh Rút vedl? Možná to nebylo v příběhu řečeno výslovně. Kdy Pán Bůh Rút pomohl?

Rút, ač cizinka, našla v Izraeli nového přítele. Máte také nějaké kamarády, kteří se v naší zemi nenarodili?

43.2.4 Přesah

Akce

- **Od obilí k chlebu:** ukázat klasy, zrní, mouku, chléb — skutečné nebo na obrázku, případně můžete spolu chléb upéct. Vztah k tématu: Ze zrní si doma mohla Rút upéct chléb.
- Seřadit obrázky příběhu podle toho, jak jdou za sebou, jak se příběh odvíjel (předem vytisknout a rozstříhat).

Nápady na společné tvoření

- **Obrázek Rút s klasy.** Děti mohou namalovat svůj vlastní obrázek a do klasů vlepit zrníčka, nebo vybarvit černobílý obrázek a vlepit zrníčka sem.

Hry

- **Sbírání klásků:** Klasy (z papíru, nebo je představují tužky) rozložit na podlahu. Hrají vždy dva hráči, kteří se snaží posbírat co nejvíce klásků. Kdo jich nasbírá nejvíc, vyhrává. Vztah k tématu: Rút sbírala klasy na poli.
- **Třídění zrní:** Do misky dáme sušený hrách a zrní. Kdo zvládne vytřídit zrní nejdřív? Vztah k tématu: Rút musela zrní z klasů dostat. To se dělá mlácením (obrázek „mlácení obilí“). Pak musela vytřídit zrní od nečistot.

Pomůcky: Materiály k aktivitám/hrám najdete pod číslem této úlohy (43) na adrese http://goo.gl/xyVsjW.

43.3 Liturgie

43.3.1 Písně

Všechny děti v celém světě (BTS 6); **Pane, dnešek je den chvály** (BTS 3); **Má duše Boha velebí** (BTS 29)

43.3.2 Rituál

Pán Bůh je síla má.

43.3.3 Biblický verš

Pevně se držme naděje, protože Bůh, který nám dal zaslíbení, je věrný.

(Žd 10,23)

43.3.4 Okénko do bohoslužeb

Pro rozhovor s dětmi a shromážděním využijte otázky v oddílu pro mladší školní děti: Měli jste již někdy opravdový hlad? Co byste dělali, kdybyste neměli nic k jídlu?

Další návrhy viz předchozí úloha.

43.3.5 Modlitba

Pane Bože, ty nás slyšíš, když potřebujeme tvou pomoc. Když potřebujeme trpělivost, abychom na nadávky neodpověděli nadávkou. Prosíme tě, dej nám sílu, abychom byli trpěliví, neztráceli naději a uměli odpouštět druhým. Prosím, dej nám sílu přijímat jiné lidi, než jsme my, a pomáhat jim, když to potřebují. Amen.

Modlitba Páně

Odkaz na pracovní list
15 Rút
39 Rút
39 Růt - st
Cílová skupina
Předškolní
Školní

Starší školní

Katechetické cykly

Dál přece nejdeme sami I (Od stvoření k Josefovi + Od Mojžíše k Rút)

Biblický odkaz (kat)

Rút 2–4